Kansainvälisten asioiden yksikkö
Kansainvälisten asiain johtaja Tita Korvenoja
Erityisasiantuntija Juuli Hakulinen

Valtioneuvoston selvitys: Komission vuoden 2026 työohjelma; Valtioneuvoston ennakkovaikuttamispainopisteet (E 101/2025 vp)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Valtioneuvoston E-selvityksessä annetaan tietoa komission vuoden 2026 työohjelmasta ja valtioneuvoston EU-ennakkovaikuttamisen painopisteistä.

Valtioneuvoston priorisoimat ennakkovaikuttamisprioriteet vuodelle 2026 ovat

- puolustus ja rajaturvallisuus
- Ukrainan tukeminen
- Strategisen kilpailukyvyn vahvistaminen

Sosiaali- ja terveysministeriön EU-vaikuttamisen painopisteet vuodelle 2026

EU-ennakkovaikuttamisesta annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti myös sosiaali- ja terveysministeriö on omalla toimialallaan määritellyt EU-vaikuttamisen painopisteet vuodelle 2026 seuraavasti:

- Euroopan varautuminen ja kokonaisturvallisuus
- Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Kilpailukyky ja sisämarkkinat
- Terveys ja hyvinvointi läpi elinkaaren

STM:n näkökulmasta on keskeistä edistää EU:n perusarvoja ja tavoitteita, kuten kansalaisten hyvinvoinnin vahvistamista ja perus- ja ihmisoikeuksia. Sosiaali- ja terveyspolitiikkaa katsotaan läpileikkaavasti suhteessa aloitteisiin. Tavoitteena on rakentava, oikea-aikainen ja eri tasoja hyödyntävä vaikuttamistyö.

Seuraavaa monivuotista rahoituskehystä (2028–2034) koskevat neuvottelut jatkuvat koko vuoden 2026 ja STM osallistuu valmisteluun aktiivisesti. STM:n kannalta keskeisiä ovat kilpailukykyrahasto (ECF), Horisontti Eurooppa, pelastuspalvelumekanismi ja terveyshätätilanteisiin varautumisen ja vasteen tuki (UCPM-HER), AgoraEU, tuloksellisuusasetus, kumppanuusrahasto (NRP) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR) sekä Globaali Eurooppa.

STM jatkaa vaikuttamista komission lainsäädännön yksinkertaistamisen kontekstissa. Työohjelmassa on mm. kansalaisia koskeva omnibus (Q4/2026).

Sosiaalisten oikeuksien pilari on EU:n sosiaalisen ulottuvuuden strateginen kehikko. Pilarin uusi toimintasuunnitelma oli vuoden 2025 työohjelmassa, mutta tällä hetkellä ei ole tiedossa, milloin ja minkä muotoisena ehdotus annetaan.

Kansainvälisten asioiden yksikkö
Kansainvälisten asiain johtaja Tita Korvenoja
Erityisasiantuntija Juuli Hakulinen

Euroopan varautuminen ja kokonaisturvallisuus

Kilpailukyvyn ja kestävän talouskehityksen turvaamiseksi sekä unionin turvallisuuden ja vakauden vahvistamiseksi väestön terveys ja kriisinkestävyys sekä yhteiskunnallisen segregaation ehkäiseminen ovat välttämättömiä. Saavutettavan, korkealaatuisen ja kestävän sosiaali- ja terveydenhuollon varmistaminen on olennainen edellytys Euroopan kilpailukyvylle ja turvallisuudelle. Vuonna 2026 korostuvat varautumisunionistrategian toimenpiteiden ja terveysturvallisuusaloitteiden toimeenpano, ml. MFF-kokonaisuuteen liittyvän pelastuspalvelumekanismia ja terveyshätätilanteisiin varautumisen ja vasteen tukea koskevan asetuksen (UCPM-HER) valmistelu. Terveys, lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet liittyvät varautumiseen ja väestön resilienssiin myös tulevan MFF:n kilpailukykyrahastossa ja Horisontti Euroopassa.”Preparedness by design”-ajattelu eli varautumisen huomioiminen EU-lainsäädäntö- ja politiikka-aloitteissa on tärkeää.

- **Globaalin terveyden resilienssialoite** – Q2/2026
- **UCPM-HER-asetus** – 2026

Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on Suomen pitkäaikainen prioriteetti. Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ml. vammaisten henkilöiden oikeudet ovat läpileikkaavia teemoja, jotka tulee ottaa huomioon kaikissa politiikoissa.

- **Sukupuolten tasa-arvostrategia**– Q1/2026
- **Sukupuolten tasa-arvo seuraavassa MFF:ssa –** 2026
- **EU:n vammaisstrategian 2021–2030 päivittäminen** – Q2/2026

Kilpailukyky ja sisämarkkinat

EU:n kilpailukyvyn vahvistaminen on yksi komission keskeisiä painopisteitä. Biotieteisiin ja -teknologiaan, lääkkeisiin ja lääkinnällisiin laitteisiin sekä terveysdatan hyödyntämiseen liittyy merkittävä kasvupotentiaali. Suomen vahva osaaminen mm. tarttumattomien tautien ennaltaehkäisyssä ja terveyden edistämisessä, terveysalan kilpailukykyä tukevat tekijät kuten korkeatasoinen osaaminen ja laadukas työelämä sekä maine asioiden pragmaattisena edistäjänä ovat keskeisiä myös kilpailukyvyn kannalta. Valmistelussa huomioidaan terveys- ja hyvinvointialan kasvuohjelmassa määritellyt kilpailukykyä ja vientiä parantavat toimenpiteet. Vuoden 2026 työohjelmassa on useita aloitteita sisämarkkinoiden vahvistamiseksi. Tulevassa MFF:ssä kilpailukykyrahaston ja Horisontti Euroopan kohdalla STM vaikuttaa aktiivisesti terveyden ja bioteknologian osuuteen.

- **Bioteknologia-asetus I** – 16.12.2025
- **Laadukkaiden työpaikkojen säädös** – Q4/2026
- **Eurooppalainen sosiaaliturvapassi ESSPASS** – Q3
- **Eurooppalaisen työviranomaisen (ELA) mandaatin vahvistaminen** – Q3
- **Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskeva asetus 883/2024** – neuvottelut jatkuvat 2026

Kansainvälisten asioiden yksikkö
Kansainvälisten asiain johtaja Tita Korvenoja
Erityisasiantuntija Juuli Hakulinen

Terveys ja hyvinvointi läpi elinkaaren

Vuoden 2026 työohjelmassa näkyy painotuksena lapset ja nuoret. STM:n näkökulmasta lisäksi on tärkeä katsoa koko elinkaarta, sillä ikääntyvä väestö on merkittävä yhteiskunnallinen asia. Sosiaalisten oikeuksien pilarin alla annettava köyhyyden vastaisen suunnitelman odotetaan keskittyvän erityisesti lapsiin. Komissio valmistelee asiantuntijapaneelin suositusta sosiaalisen median vaikutuksista lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä kyberkiusaamisen vastaista strategiaa, joita seurataan. Myös muilla sektoreilla tullaan ehdottamaan toimia lasten aseman parantamiseksi.

- **Tupakkalainsäädännön sääntelykehyksen arviointi** Q/2026
- **Köyhyyden vastainen suunnitelma** – Q2/2026
- **Vahvistettu eurooppalainen lapsitakuu** – Q2/2026